

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STEEDS, LUCY

Artistul / Lucy Steeds. - București : Bookzone, 2026

ISBN 978-630-305-655-5

821.111

Traducător: **Diana Botescu**
Redactor: **Roxana Samoilescu**
Grafician copertă: **Teodora Savu**
Tehnoredactor: **Anca Marisac**

THE ARTIST

Copyright © Lucy Steeds 2025
First published in Great Britain in 2025 by John Murray
All rights reserved.

© Bookzone 2026, pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate pentru limba română.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată
sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: 031-433.50.68

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

LUCY STEEDS

Artistul

Traducere din limba engleză și note de Diana Botescu

Bookzone
BUCUREȘTI, 2026

Londra, 1957

O femeie. Un tablou. Senzația că saluți o veche prietenă. Femeia a străbătut un drum lung pentru a se afla aici, într-una dintre sălile grandioase ale Galeriei Naționale. În jurul ei, mulțimea de vizitatori se mișcă asemenea bancurilor de pești, în grabă, făcând zgomot cu tocurele pe podeaua de lemn lustruită, dar femeia nu se mișcă. Ea stă dreaptă și imobilă, cu un impermeabil împăturit pe un braț. Nu-și ia ochii de la tablou.

Este o pânză mare, și lată și înaltă, cu o ramă aurie ornamentată. Culorile sunt vii. Vopseaua este groasă ca lipiciul. Ar putea să întindă o mână și să-și treacă vârful degetelor peste suprafața crăpată dacă ar vrea, dar nu o face.

Privirea i se îndreaptă spre o plăcuță fixată pe perete.

Edouard Tartuffe, 1859-1921

Le Festin (Ospățul), 1920

Ulei pe pânză

Ospățul înfățișează o masă încărcată cu alimente, unele pe jumătate mâncate, altele putrezite, dar fără prezența vreunei persoane. Culorile sunt specifice paletelor de culori strălucitoare și luminoase a lui Tartuffe, iar pictura pune în evidență tușele caracteristice care i-au adus numele de „maestru al luminii”. Îndemânarea deosebită este demonstrată de reflexiile din paharele de vin și de un cuțit de argint mânjit de unt. Masa

este pregătită pentru treisprezece persoane, ceea ce i-a determinat pe unii să sugereze că este o alegorie a Cinei cea de Taină. Ospățul rămas neterminat poate fi văzut ca o reprezentare a inutilității decadentei de după Primul Război Mondial, precum și a vieților întrerupte și a plăcerii irosite. *Ospățul* este singurul tablou care a supraviețuit incendiului ce a distrus atelierul lui Tartuffe în 1920.

Pe chipul femeii apare un zâmbet aproape imperceptibil. Își amintește de incendiu. Își amintește de mormanul de tablouri care s-au deformat în flăcările de culoarea chihlimbarului.

Își amintește de mirosul acru al fumului și al lacurilor topite; de zidul de căldură și de vopseaua care se evaporă. Își amintește și de acest tablou. Își amintește cum s-a frânt *Ospățul* de la mijloc, iar focul i s-a prelins pe margini. Își amintește de limbile portocalii care au lins pânza până când din paharele de vin, din jumătățile de pepene și din feliile de șuncă nu a mai rămas nimic altceva decât niște bucle negre și uscate de cenușă pe podeaua atelierului. Își amintește că focul a înghițit întregul ospăț. Și, mai presus de toate, își amintește că ea a aprins focul.

Partea I

Pictorul

Saint-Auguste-de-Provence, 1920
JOSEPH

În orășel, sosește un străin. Merge pe drumul prăfuit, mărginit într-o parte de câmpuri de lavandă, iar în cealaltă de un râu liniștit, de culoarea smaraldului. Îl bate soarele pe capul gol și poartă doar un rucsac ponosit, atârnat de un umăr. Este tânăr, abia dacă a împlinit douăzeci de ani, și merge înalt și drept ca un balerin sau ca un soldat care nu a văzut niciodată războiul. Orășelul este un cătun adormit din sudul Franței. Străinul este Joseph Adelaide.

Ține o scrisoare în mână. A citit-o de mai multe ori, dar ea conține un singur cuvânt:

Venez.

Veniți.

Dedesubt este o semnătură.

Scrisoarea este de la o persoană pe care Joseph nu a întâlnit-o niciodată, dar cunoaște semnătura foarte bine. Este o semnătură care se găsește cel mai adesea în colțul unui tablou. Este mâzgălită în colțul tabloului preferat al lui Joseph, expus la Galeria Națională: *La scăldat în Arles*. Apare și pe niște tablouri cu rame aurite de la Sotheby's și Knoedler. Și apare și în partea de jos a unei scrisori care i-a fost adresată lui.

La început, Joseph se temuse să-și trimită solicitarea. O reformulase și o rescrisese, eliminând expresiile și

formulările lipsite de substanță. Scrise mai multe ciorne până când, într-o zi, după luni de chin, sora lui îi smulsese scrisoarea din mână și o dusese chiar ea la oficiul poștal.

După aceea, urmaseră câteva luni de tăcere. Joseph își luase gândul de la scrisoare; fusese o prostie să creadă că va primi un răspuns. O aroganță chiar. Își îngropa capul în mâini ori de câte ori se gândea la asta.

Dar apoi..., la începutul lunii iunie, sosise o singură foaie de hârtie.

Nu avusese nevoie de adresa expeditorului pentru a ști de la cine era scrisoarea. Nu avusese nevoie să se uite la cele câteva timbre străine sau la ștampila albastră a serviciului poștal francez. Semnătura îi spusese totul. Își făcuse bagajele chiar în acea dimineață, trimisese o telegramă editorului său pentru a-l anunța că da, se întâmpla, da, primise un răspuns și da, pleca. Nu știa când se va întoarce.

Joseph prinsese un tren aglomerat până la Charing Cross, apoi un altul până la Dover și se urcase pe un vapor cu destinația Calais. Un alt tren îl dusese la Paris, unde petrecuse o noapte incomfortabilă într-o pensiune sărăcăcioasă, înainte de a lua trenul de dimineață spre Avignon. Era târziu când a sosit, prea târziu pentru a mai putea continua călătoria, așa că a închiriat o cameră la pensiunea de lângă gară. În dimineața următoare, a rătăcit pe străzile pavate cu piatră deschisă la culoare, cu rucsacul pe umăr. Nu existau trenuri spre locul unde trebuia el să meargă. Nu exista niciun fel de mijloc de transport în comun. În cele din urmă, a reușit să oprească o căruță care transporta lapte și să ajungă astfel la Saint-Auguste, unde tocmai a fost lăsat pe marginea drumului.

Acum, este plin de praf. Este transpirat și aproape orbit de lumina arzătoare și albă a soarelui mediteranean.

O femeie zbârcită de la tutungeria din sat i-a dat indicații:

— Ia-o pe drumul pustiu și mergi tot înainte, cu râul în stânga ta. Treci pe lângă ruinele bisericii, până ajungi la o potecă pentru măgari. Dacă ajungi la peșteri, ai mers prea departe. Fă stânga de pe drum și ține poteca măgarilor. Nu vei întâlni pe nimeni. Continuă să mergi pe lângă clădirile dărâmate și, exact când crezi că ai luat-o pe drumul greșit, vei ajunge la o fermă veche. Mult noroc.

Joseph se uită acum în jurul său, la terenurile arse de soare, care par să dănțuiască în lumina orbitoare, și la copacii care se înalță ca niște coloane de fum.

Freacă un fir de lavandă între degetul mare și cel arătător, impregnându-le cu parfumul ei puternic. Nu știe ce va găsi la capătul acestui drum. Își simte picioarele grele în cizmele prea mari ale fratelui său și încearcă să se concentreze asupra respirației sale ritmice. A adus cu el scrisoarea de prezentare: o telegramă de la editorul său, trimisă în grabă la pensiunea din Paris, unde se zvârcolise pe toate părțile de neliniște. Și, cel mai important, are la el scrisoarea cu acel singur cuvânt scris de mână: *Veniți*.

Trece pe lângă ceea ce pare a fi o stână de oi și, în spatele acesteia, o structură dărăpănată care ar putea fi coliba unui cioban. Sau poate o magazie de gheață? Nu știe nimic despre viața la țară. Este obișnuit cu priveliștile fără orizont ale orașului gri, nu cu această întindere proaspătă cu aer curat și cu lumină ca untul.

Trece pe sub umbrele peștrițe ale platanilor decojiți, străbate o livadă de măslini cu trunchiuri răsucite și apoi, în cele din urmă, o zărește: o casă de țară scundă, construită fără nicio logică. Este clădită din pietre galbene, care par aurii în soarele după-amiezii. Acoperișul a fost invadat complet de vița-de-vie. Ferestrele sunt mici, pentru a împiedica pătrunderea căldurii.

Joseph respiră adânc și se apropie de ușa de la intrare. Vopseaua albastră a acesteia s-a scorojit, iar clanța este ruginită. Bate la ușă.

Nu răspunde nimeni.

Bate din nou, lipindu-și urechea de ușă, dar nu se aude nimic dinăuntru.

— E cineva acasă? strigă el, răgușit și cu gâtul uscat, dar singurul răspuns pe care îl primește este cântecul înăbușit al greierilor și bătăile constante ale inimii sale.

Simte spasme în stomac. Se simte în totală discordanță cu mediul înconjurător: prea alb la față, prea străin pentru a fi aici. Își scoate ochelarii și îi șterge cu colțul cămășii. Poate că acesta este un semn. Drumul pustiu, casa părăsită: poate că este un avertisment că ar trebui să se întoarcă, să se grăbească pe drumul pustiu, să meargă acasă cu coada între picioare.

Are senzația stranie că este urmărit.

Joseph face un pas înapoi, își protejează ochii cu mâna și contemplă peisajul neclar. Lumina soarelui radiază din câmpurile galbene, iar praful se lipește de măslini, întunecați și aromați în contorsiunile lor artrozice. Acesta este un loc pe care îl cunoaște bine, deși nu a mai fost niciodată aici. Îl recunoaște din tablourile cu baloți de fân și lanuri de grâu, din schițele cu râuri verzi, șerpuitoare și cu amurguri violacee peste dealurile îndepărtate.

Își pune rucsacul pe umăr și merge pe lângă casă, împiedicându-se de o țigă căzută de pe acoperiș. Pe jos, sunt împrăștiate câteva pietre desprinse, ca și cum casa s-ar destrăma. Iarba albită de soare a crescut pe lângă pereți, dar Joseph observă că sunt poteci bătătorite de pași, care șerpuiesc încoace și încolo. O roabă ruginește în soare, dar pânțele ei este plin de flori proaspăt tăiate.

Este cineva aici.

Joseph ocolește casa prin spate și ajunge la o terasă de piatră care dă spre o pajiște întinsă și unduioasă. Undeva în spate, se vede un pâlț de copaci și ceea ce ar putea fi un râu, care șerpuiește întunecat printre tufișurile verzi.

Când Joseph face pasul pe terasă, inima îi bate cu putere în piept. Un bărbat zace într-un fotoliu vechi de răchită. Stă întins pe spate, cu un trabuc într-o mână, iar degetul arătător al celeilalte mâini se odihnește într-un borcan cu miere. Joseph îl privește cum își scoate degetul din miere și îl sugă încet, înainte de a-l băga iarăși în borcan. Apoi, trage un fum lung din trabuc.

Acesta este omul pentru care a călătorit Joseph zile și kilometri pentru a-l vizita. Omul care i-a răspuns la scrisoare cu o singură poruncă. Maestrul. Edouard Tartuffe.

Rucsacul lui Joseph cade la pământ cu o bufnitură. Tartuffe ridică privirea. Are în jur de șaiszeci de ani. Este robust, are o față plină și este destul de corpulent. Are o barbă cenușie și dezlănătă, care i se întinde pe față de parcă ar fi lăsat-o să crească după bunul plac. Are un ochi lăptos. Celălalt ochi este destul de ager, dar cel pe care îl întoarce acum spre Joseph este întunecat și fantomatic. Își scoate degetul din miere.

— Cine ești? întrebă el într-o franceză groasă și gravă.

Joseph face un pas înainte și scotocește prin rucsacul său după telegrama de prezentare.

— Numele meu este Joseph Adelaide, spune el în grabă, scoțând telegrama de la editorul său. Sunt jurnalist. V-am scris acum câteva luni și ați avut amabilitatea să-mi răspundeți.

Franceza lui Joseph este bună, dar tot îi sună ciudat, ca și cum ar purta hainele altui bărbat.

— M-ați invitat aici, spune el și îi întinde telegrama.
M-ați invitat aici... și acum am venit.

Bătrânul își suge mierea de pe deget și se uită la Joseph cu ochii lui diferiți. Poartă un soi de halat larg, pătat ca un șorț de măcelar, iar degetele îi sunt mânjite de vopsea. Cu un mormăit, întinde o mână după telegramă. Joseph se apropie cu ezitare și i-o dă.

Tartuffe mijește ochii. Apoi se încruntă.

— Nu pot citi asta, spune el morocănos și aruncă hârtia la pământ.

Joseph este surprins pentru o clipă. Apoi își dă seama: telegrama este în engleză.

— Îmi... Îmi pare rău, se bâlbâie el, iar transpirația de la subsuori îi devine caldă și acră. Este o scrisoare de la editorul meu, care vă mulțumește pentru că m-ați primit; că mi-ați permis să vin aici.

Se apleacă să ridice telegrama mototolită.

— Vedeti, am venit să scriu un articol despre dumneavoastră.

Tartuffe nu dă niciun semn că ar ști cine este, așa că Joseph mai face o încercare.

— Am venit... să culeg câteva informații despre dumneavoastră pentru articol. Poftiți...

Îi întinde o a doua bucată de hârtie, pe care Tartuffe o ia cu o expresie neîncrezătoare. Este scrisoarea scrisă de mâna pictorului, care poartă doar cuvântul *Veniți*.

Tartuffe se încruntă din nou, iar mâna lipicioasă îi tremură în timp ce întoarce scrisoarea pe ambele părți. Apoi se uită la Joseph.

— Nu știu ce-i asta.

— Dar... dumneavoastră ați scris-o.

Dintr-odată, pare că s-a spart un vas de sânge, că s-a rupt un baraj, și răbdarea bătrânului nu mai poate fi pusă la încercare.

— Nu am timp să-mi scriu singur scrisorile! Iatră el, fluturându-și trabucul în aer. Nu știu ce-i asta! Sylvette! strigă el. Sylvette!

Este agitat, se răsucește pe fotoliu și strigă peste umăr.

— Sylvette! Nu pot primi străini în casă într-o zi de marți! Nu pot fi deranjat când lucrez!

Joseph face un pas înapoi, împiedicându-se de rucsacul său. A fost avertizat în privința asta. A auzit poveștile. Femeia de la tutungerie a făcut ochii mari cât cepele când i-a spus unde se duce. I-a cerut să repete numele persoanei pe care o căuta, ca și cum i-ar fi dat o șansă să-i dea alt răspuns. Dar el a rostit din nou numele și ea și-a strâns buzele. Când i-a dat indicații, a clătinat ușor din cap, de parcă l-ar fi avertizat: nu deranja ursul adormit.

„Un singuratic”, așa l-a numit editorul lui Joseph pe Tartuffe. „Un mizantrop” era un cuvânt murmurat în cercurile din lumea artei, la fel ca „pustnic” și chiar „tiran”.

Dar la fel era și „geniu”. Iată-l pe omul care putea crea frumusețe din nimic. Iată-l pe artistul care a luat cina cu Van Gogh și s-a certat cu Cézanne; care a extins limitele vopselei, ale culorii și ale luminii înseși. Așa că Joseph a venit pregătit să înfrunte toate atacurile și săgețile, tiradele și tunetele, accesele de furie și schimbările bruște de dispoziție. A venit dispus să le înfrunte pe toate, doar pentru șansa de a-l întâlni pe omul care stă acum în fața lui; omul care l-a făcut să vadă lumea altfel.

— Sylvette! strigă din nou Tartuffe. Sylvette!

Și deodată apare o femeie tânără. Ea vine dinspre capătul terasei, ștergându-și mâinile pe un șorț subțire de bumbac.

— Nepoata mea, mormăie Tartuffe pe post de prezentare, fără să se uite la ea.

Femeia are ochi mari și căprui, iar pielea îi este presărată cu pistrui. Are părul tuns scurt, după ultima modă, dar aici pare mai mult practic decât șic.

Tartuffe îi întinde scrisoarea peste umăr.

— Explică-mi!

Sylvette dezlipește hârtia și o cercetează. Are chip de fetiță, dar mâinile îi sunt aspre și muncite. Părul șaten îi strălucește ca arama în soarele după-amiezii și are o țigară subțire băgată după o ureche.

Joseph simte mâncărimi în tăcerea lungă și fierbinte care se lasă cât citește Sylvette singurul cuvânt de bucată de hârtie. Apoi, ea ridică privirea și spune simplu:

— Iată-l pe tânărul tău cu portocală.

Joseph se uită de la Sylvette la Tartuffe. Fie că a înțeles greșit, fie că a tradus greșit, dar bătrânul nu dă semne de confuzie. În schimb, se holbează la Joseph ca și cum l-ar vedea pentru prima dată. Se ridică, ștergându-și degetul murdar de miere pe pantaloni și se învârte în jurul lui. Îl analizează. Îi pune lui Joseph un deget sub bărbie și îi întoarce capul într-o parte și în cealaltă.

— Ettie, adu-mi o portocală! spune el fără să-și ia ochii de la fața lui Joseph.

Sylvette dispăre în casă și se întoarce câteva clipe mai târziu, ținând în mână o mică portocală ceroasă.

Tartuffe o apropie de obrazul lui Joseph, ca și cum ar vrea să vadă cum se potrivește culoarea cu fața palidă a englezului.

— Da, murmură el. Da!

Pune portocala în palma lui Joseph și face un pas înapoi pentru a vedea efectul: călătorul obosit, plin de praf, și explozia strălucitoare a fructului. Apoi, face un

pas înainte și, ușor, cu ambele mâini, scoate ochelarii de pe fața lui Joseph. Se uită la el un moment lung, apoi i-i pune cu grijă la loc și își șterge mâinile pe colțul șortului.

— În regulă. Ascultă-mă cu mare atenție, spune el în timp ce se așază la loc. Nu mă interesează munca dumitale, domnule Adelaide. Nu doresc să fiu subiectul niciunui articol sau reportaj. Nu dau interviuri. Nu mă interesează ce scrii... Dar am nevoie de un model.

Bâzâitul greierilor se stinge. Adierea unei brize care până adineauri tulbura terasa se pierde în văzduh.

— Un model? întrebă Joseph, iar glasul lui sună ca un croncănit.

— Poți să stai foarte liniștit? insistă Tartuffe. Poți să stai complet tăcut? Poți promite să nu mă întrerupi, să nu atingi nimic și să nu mă distragi? Poți să trăiești ca o umbră, mai puțin atunci când am nevoie să fii Tânărul cu portocală?

Joseph are gura uscată ca pergamentul. O senzație de tensiune îi cuprinde tot corpul. Nu așa trebuia să decurgă lucrurile. I-a promis editorului său un interviu. A strâns toți banii pe care îi are și i-a trântit ușa în nas tatălui său. A călătorit zile întregi prin praf, smog și căldură. A venit aici să scrie un articol cum nu a mai scris nimeni până acum.

— Eu... Eu nu sunt un model, spune el. Am venit să scriu despre dumneavoastră... să...

— Dacă nu vrei să pozezi pentru mine, atunci poți să te întorci și să pleci chiar acum, îi spune Tartuffe tranșant, trăgând un fum din trabuc. Dar dacă accepți să stai și să mă lași să te pictez... atunci poți rămâne. Scrie ce dorești. Nu-mi pasă. Nu voi citi. Vreau doar să fii tăcut și să stai nemișcat. Poți să faci asta?

Joseph privește cum vârful trabucului capătă o culoare roșie, iar apoi se stinge.

Cele două jumătăți ale lui trag în direcții opuse. Nu este nici model, nici muză. Este prea conștient de sine pentru asta. Dar, din nou... a bătut drumul până aici. Se află în fața celui mai mare pictor al epocii, mai aproape decât a fost cineva de mulți ani încoace.

Joseph simte că balanța se va înclina în funcție de răspunsul său. Pe de o parte, este recunoașterea faptului că *a fost o greșeală să vină aici*. Ar urma o călătorie rapidă spre casă, o scuză adresată tatălui său și o scrisoare către editor pentru a-i explica greșeala. Ar fi încă un lucru la care a eșuat. Dar de cealaltă parte a balanței... întrevede o oportunitate de aur, chiar dacă neclară: șansa de a privi în ochii aceștia de marmură și de a descoperi omul din spatele lor; de a pătrunde în mintea acestui pictor misterios, aproape legendar.

Joseph îl privește pe Tartuffe în ochi. Își îndreaptă umerii și, cu o voce care vine de undeva din adâncul pieptului, spune:

— Da, pot să fac asta.

— Bine, spune Tartuffe, bătând din palme și îi apare un rânjel prin barbă. Poți rămâne până termin pictura. Când am terminat, pleci.

— Da, dă Joseph din cap. Da, în regulă, mulțumesc.

Dar Tartuffe flutură din mână. S-a întors deja pe jumătate spre nepoata sa.

— Ettie, spune el, găsește-i băiatului un loc unde să doarmă.

Înțelegerea a fost făcută. Scena este pregătită.

Urcă o scară întortocheată, străbat un hol slab luminat, trec pe sub o grindă joasă și ajung la o ușă – este singura.

Ettie o deschide cu o lovitură de umăr și se dă în spate pentru a-l lăsa pe Joseph să intre. Camera este mică. Pare ghemuită sub streășina casei, unde s-a adunat toată căldura zilei.

Joseph își pune rucsacul jos cu grijă. Lăsându-și ochii să se adapteze la întuneric, vede că încăperea nu este plină cu mobilă, ci cu recuzită. Un colț este ocupat de un set de vase de porțelan. Mai vede și o plasă de fluturi, o tobă spartă, o furcă ruginită, niște ceainice de metal, niște colaci de frânghie și o colivie veche. Există un buchet de flori uscate, acum casante și decolorate – fantoma unui aranjament pentru un tablou cu natură moartă. Lângă un perete, sunt stivuite niște cadre goale de lemn, iar o rolă de pânză a fost lovită cu piciorul spre un alt perete. Camera este impregnată de un aer de neglijență; este locul în care au fost aduse toate obiectele nedorite.

Joseph face câțiva pași în față. Și-a lăsat cizmele în hol, iar podeaua i se pare zgrunțuroasă sub picioarele goale. Scândurile de lemn sunt acoperite de praf. În colț, este o fereastră mică, rotundă ca un hublou, iar el se îndreaptă spre ea, aplecându-se pentru a evita să se lovească cu capul de tavanul jos. Prin geam poate vedea pajiștea din spatele casei, iar în depărtare, strălucirea râului, negru și lucios în lumina serii. Încearcă să deschidă fereastra, dar mânerul a fost acoperit cu vopsea și este înțepenit. Fereastra este închisă ermetic.

Joseph se întoarce și încearcă să-i zâmbească lui Ettie. Ea stă într-un colț, cu mâinile la spate, privindu-l atent.

— Sunteți foarte amabilă, spune el. Mulțumesc!

Ea nu-i răspunde.

Un pat cu cadru de fier a fost lipit de un perete. Salteaua pare plină de cocoloașe, iar lenjeria de pat trebuie să fi fost albă cândva, dar acum este de un gălbui stătut.